

PETER NORRIS' LILLE HAVEKALENDER FOR SELVFORSYNERE

Min såkalender er baseret på, hvad jeg har dyrket i køkkenhaven i 2020. Hovedvægten er på forklultivering.

De allerfleste afgrøder forklultiveres bl.a. for at få en tidligere høst eller for at have udplantningsplanter parat, når et bed er blevet ledigt efter høst af en tidligere afgrøde. Her er erfaringer med afgrøders udviklingstid og høsttidspunkt vigtige for at kunne planlægge, hvornår tingene skal sås. Såtidspunkterne i kalenderen er derfor bestemt af, fx hvilken afgrøde udplantningsplanterne skal efterfølge – og således kan kombinationer af afgrøder i et bed have betydning for, hvornår de enkelte afgrøder skal sås og udplantes. De afgrøder, som sås direkte fylder ikke meget i kalenderen – man sår bare, når pladsen er ledig, og vejret er til det.

Såtidspunkterne kan sagtens svinge et par uger til begge sider. Vejret og valget af sorter kan spille en rolle for, hvornår de enkelte afgrøder skal sås og udplantes. Sommetider kan udplantningen trække ud så længe, at man må potte planterne om til større potter.

Rootmaster eller roottrainer? Rootmaster er bedst til små frø, især til afgrøder, som skal multisås som fx løg, porrer, rødbeder mm. Roottrainer har en noget større jordvolumen og egner sig bedre til store frø, som er mere følsomme over for fugtig eller for iltfattig jord. Fx ærter, bønner og majs - min erfaring er, at disse dels spirer dårligere i rootmaster, og dels udvikler sig dårligere.

JANUAR

Medio:

- Chili sås i bakker.

Ultimo:

- Stenfrugt får kalk. Ligeså gør blommer, kirsebær samt fersken og abrikos
- Hvidløgssbed får et drys mæg og træaske
- Ært sås roottrainers. Sorten er 'Meteor'
- Almindelig milde snackpeber sås inde i roottrainers

FEBRUAR

Primo:

- Tomater, tidlige, sås i bakker. 'Bloody Butcher'. Udplantes under plastik eller i mistbænk i april
- Rapini sås i pluggbox. Omplantes til små potter og udplantes i mistbænk sidst i marts/start april
- Salat sås i pluggbox. Sorter: 'Little Gem' og 'Winter Gem'. Udplantes i mistbænk marts
- Forårsløg sås i pluggbox. Udplantes sidst i marts

Medio:

- Løg sås i rootmaster, 3-4 frø pr. celle
- Kartoffler forspires
- Radiser sås i pluggbox. Udplantes under plastik først i marts
- Spinat sås i pluggbox. Udplantes tæt på friland, høstes som babyspinat

Ultimo:

- Rødbeder, tidlige, sås i rootmaster. Sort: 'Boltardy'. I rootmaster med 4-5 frø pr. celle. Udtyndes til max 4 spirer pr. celle. Udplantes som klump sidst i marts under plastik
- Net lægges over hvidløg og overvintrende løg for at beskytte mod løgminérfluen
- Radiser sås i drivhus

MARTS

Primo:

- Blåbær beskæres
- Broccolini sås først i marts. Får passende størrelse til udplantning midt i april. Må ikke stå for varmt
- Hindbær får bladkompost
- Tidlige kartoffelbede dækkes med plast
- Kartoffelbede får træaske. En håndfuld pr. m²
- Overvintrende løg får gødningsopløsning.
- Overvintrende spinat får gødningsopløsning så snart der viser sig lidt nyvækst
- Persille og dild sås inde i bakker (ikke i pluggbox)
- Salat, næste hold salat sås i pluggbox
- Sommerblomkål sås i potter. Sort: 'Boris', 'Orkney' og 'Mayflower'
- Tomater sås i potter til drivhus 8. marts
- Ærter sås i roottrainer. Sort: 'Twinkle'. Udplantes først i april under plastik

Medio:

- Bladselleri sås. Frø bades i 25° varmt vand i 25 minutter forvaret undgå smitte af selleribladplet. Sås i overfladen i pluggbox, skal næsten ikke dækkes. Ompottes 2 gange
- Porrer sås i kasser med kompost i bunden
- Efterårshindbær klippes ned

Ultimo:

- Aspargesbed får kalk
- Løgbed får træaske. En håndfuld pr. m² for at tilføre kalk
- Næste hold ærter sås direkte. Sort: 'Twinkle'

APRIL

Primo:

- Basilikum sås i bakke. Udplantning i drivhus i maj
- Kommende hvidløgssbed vandes med hvidløgspulver, når jordtemperaturen er 15-18°. Samtidig får næste års løg- og porrebede samme behandling. Min erfaring er, at det forebygger angreb af hvidråd. Ca. 30. g. hvidløgsgrenulat til 10 l. vand pr. m²
- Løgbed får stenumel
- Peberrod genplantes
- Rødbeder multisås i pluggbox eller rootmaster. Udplantes maj mellem rækker med de tidligste majs
- Frilandstomater sås
- Ærter sås på friland. En dobbeltrække. Sorter: 'Hurst Green Shaft, samtidig med at 1. hold 'Twinkle' udplantes

Medio:

- Agurker sås til udplantning i mistbænk
- Bønner, tidlige, sås i rootmaster eller roottrainers. Udplantning i mistbænk efter høst af overvintrende spinat, sort: 'Speedy'
- Majs sås i roottrainers, 1. hold. Tidligste majs sås 15. april i roottrainers. Sort: 'Early Xtra', 'Earlibird' eller 'Swift'. Udplantes efter høst af spinat i første halvdel af maj, evt under plastik/fiberdug
- Ærter sås på friland, 2. hold i dobbeltrække
- Persillerod sås direkte. Frøene udblødes i vand natten over for at fremme spiringen
- Rosenkål sås i bakker. Sorter: 'Brenden' og 'Trafalgar' i små bakker, prikles senere ud i individuelle potter. Udplantes juni efter høst af overvintrende blomkål
- Visne blade fjernes på jordbær

Ultimo:

- Courgetter sås i potter. Flyttes til drivhus efter fremspiring. Udplantes på friland sidst i maj evt. under fiberdug
- Rødbeder sås i pluggbox. Udplantes mellem næste hold majs
- Lavendel klippes ned til 7-10 cm. Afklippet kværnes og bruges som jorddække.

MAJ

Primo:

- Efterårshindbær udtyndes. Udtyndes til ca 10 pr meter, når de er 30-40 cm høje
- Ærter sås direkte. Sort: 'Grams høje'. 2 dobbeltrækker
- Limplader hænges i blommetræ for at fange blommebladhveps
- Majs sås, 2. hold. Sort: 'Swift'. Udplantes efter overvintrede blomkål
- Broccoli, næste hold sås i bakker. Sort: 'Blue Wind'. Udplantes i mistbænk i juni efter overvintrede broccoli, sort: 'Aquiles'
- Rødkål og savoykål sås i bakker. Sorter: 'Red Flare', 'January King', 'Jade'. Udplantes juni efter overvintrede broccolini/broccoli

Medio:

- Hvidløgssbed grundvandes, hvis jorden ikke er godt fugtig og bladene ikke er begyndt at gulne
- Salat, næste hold sås i bakker. Udplantes efter overvintrede spidskål
- Stangbønner, tidligste hold sås i roottrainers. Sort: 'Fasold'

Ultimo:

- Blomkål sås i bakker. Sort: 'Chinese Sweet Sprouting'. Udplantes efter tidlige ærter
- Vintergulerødder sås. Fra ultimo maj til medio juni. Sort: 'Chantenay Red Cored'
- Majs sås, 3. hold. Ca. 3 uger efter 2. hold. Sort: 'Rising Sun'. Udplantes efter høst af tidlige kartofler
- Kål sås i bakker. Sort: 'Minicole'. 15 styk udplantes i mistbænk efter ældste jordbær er ryddet
- Broccoli sås i bakker. Sort: 'Purple Sprouting'. Udplantes efter høst af skalotter

JUNI

Primo:

- Blomkål, sene, sås i bakker. Sorter: 'Nuage' og 'Autumn Giant' sås til høst nov-dec. Udplantes sidst i juli
- Broccoli sås i pluggbox. Sorter: 'Waltham', 'Green Magic' og 'Green Sprouting' sås i pluggbox. Udplantes efter jordbær i juli
- Figner knibes. Nye skud med figen knibes efter 4-5 blade
- Overvintrende skalotter får hvileperiode efter høst. 45 styk lægges i køleskab en måneds tid. Sættes juli i mistbænk efter bønner

Medio:

- Overvintrende blomkål sås i bakker. Sorter: 'Winter 3', 'Winter Aalsmeer' og 'Winter Medaillon', 4 stk af hver. Udplantes i august efter ærter
- Rødbeder sås i pluggbox. Sorter: 'Alto' og 'Golden Burpees'. Udplantes efter kartoffel i juli
- Majs sås i roottrainer, 4. og sidste hold. Sort: 'Damaun'. Ca. 10-15. juni i roottrainer. Udplantes juli efter hvidløg og mellem 2. års jordbær.
- Stangbønner sås i roottrainer. Sort: 'Cobra'. Ca 15.6. Udplantes ved 1. hold majs i yderrækkerne, 1 styk pr majsplante (som så bruges som klatrestativ)

Ultimo:

- Efterårsblomkål sås i bakker. Sort: 'Romanesco' og 'Boris'. Udplantes august efter sommerblomkål
- Stangbønner sås ca 29.6. Sort: 'Cobra', ca. 29.6. Udplantes efter kartofler

JULI**Primo:**

- Aspargesbed får kompost
- Efterårskartofler lægges, når der er plads. Fx efter høst af ærter og tidlige kartofler. Skimmelresistente sorter: 'Alouette' og 'Twister'
- Peberrod nakkes. I starten af juli kan planterne »nakkes«, hvilket indebærer, at rodhalsen blotlægges og trækkes lidt op, hvorefter de kraftigste siderødder under topskuddet fjernes. Dette bør ske efter regnvej, når jorden er fugtig. Resultatet er en kraftigere rodstock, fordi planten tvinges til at optage næring gennem bundrødderne. Efter et sådant indgreb, der for en kortere periode sætter plantens vækst lidt tilbage, bør planten hyppes omhyggeligt.
- Radicchio og Sugar Loaf (en endiviesalat) sås i bakker. Udplantes i mistbænk efter tidlige gulerødder
- Bladselleri får gødningsvand
- Stangbønner sås i roottrainers. Sort: 'Fasold. Udplantes efter høst af løg
- Ærter sås i roottrainers. Sort: 'Eddy' eller 'Terrain'. Udplantes efter at kartoffeltoppe er fjernet, mens knoldene bliver i jorden. Sås ad tre omgange fra ca. 10.7. med en uges mellemrum.

AUGUST**Primo:**

- Salat sås i bakker til efterår og vinter. Sort: 'Winter Gem', sås 10. august
- Spidskål sås i bakker. Sort: 'April' og 'Caraflex'. Sås ca. 10. august, omplantes til små potter, udplantes i mistbænk oktober
- Spinat sås på friland. Frø forspires i køleskab, hvis jordtemperatur er for høj. Sort: 'Monnopa', 'Matador' og 'Giant Winter'
- Kinesisk radise sås på friland. Sort: 'Red Meat'

Medio:

- Blomkål sås i bakker. Sort: 'Sapporo'. Udplantes efter 'Sprouting cauliflower' i oktober, giver høst april-maj
- Løg sås til overvintring i rootmaster. Sort: 'Senshyu Yellow' og 'Sturon'. Sås 18. august i rootmaster, 3-4 frø pr celle. Udplantes uden at udtynde sidst i oktober
- Jordbær udplantes. Helst inden 15. august.

Ultimo:

- Broccoli sås til overvintring på friland. Udplantes under dække oktober. Sort: 'Sibsey' (velegnet ifølge den engelske køkkenhaveguru Charles Dowding)
- Forårsløg sås i rootmaster. Sort: 'Kaigaro'. Udplantes i drivhus november
- Mizuna sås i potter. Sås ca 25. august. Kan senere udplantes i drivhus november

SEPTEMBER**Primo:**

- Overvintrende blomkål sås i bakker. Sort: 'Orkney.' Overvintrer i drivhus i små potter, udplantes under dække i marts
- Salat sås i pluggbox til overvintring og høst i løbet af vinteren. Sort: 'Winter Gem' til udplantning i drivhus. Sort: 'Grenoble Red' til overdækket friland efter høst af majs
- Spinat sås på friland/pluggbox til overvintring. Sort: 'Monnopa', 'Giant Winter' og 'Matador.' Sås direkte, hvis der er ledig plads, ellers i pluggbox til senere udplantning i mistbænk og drivhus.
- Vild rucola sås i bakker. Overvintrer i potter i drivhus. Udplantes marts-april
- Gule og misfarvede blade fjernes på selleri for at forebygge selleribladplet
- Vår salat sås i pluggbox, Udplantes oktober efter sene ærter

Medio:

- Blade brækkes af rosenkål op til de øverste 10-15 cm
- Spidskål og broccoli sås i potter til overvintring. Broccolisorter: 'Aquiles' og 'Stromboli'. Spidskålsorter: 'April' og 'Caraflex'
- Potte purlæg. Potter stilles senere i drivhus og kan tages ind i løbet af vinteren

OKTOBER

- Overvintrende løg udplantes. Sort: 'Senshyu Yellow'. I løbet af oktober, når pladsen er ledig

NOVEMBER**Primo:**

- Hvidløg plantes. Bedet holdes vandet de første 3 uger for at fremme roddannelsen
- Overvintrende kål tjekkes. Ompottes til større potter hvis rødderne har nået bunden og begynder at fylde potten ud

Medio:

- Overvintrende ærter sås i mistbænk. Sort: 'Meteor'
- Peberrod høstes. Rodstænglerne lægges i jord beskyttet mod frost af tør halm eller vintermåtte. De tykkeste rodstængler bruges i vinterens løb. De tynde lægges næste forår i april efter at sideskud og knopper er gnedet af. De lægges skråt i en rende med endeknoppen øverst i 10 cm's dybde
- Skalotter lægges
- Lav såjord til brug for såninger i løbet af vinter og tidlig forår. Opbevares i poser eller spande, så den nemt kan tages ind i varmen

DECEMBER**Primo:**

- Overvintrende gulerod sås i mistbænk. Sort: fx 'Amsterdam Forcing' eller anden tidlig sort. Sås, når jordtemperaturen kommer under fem grader